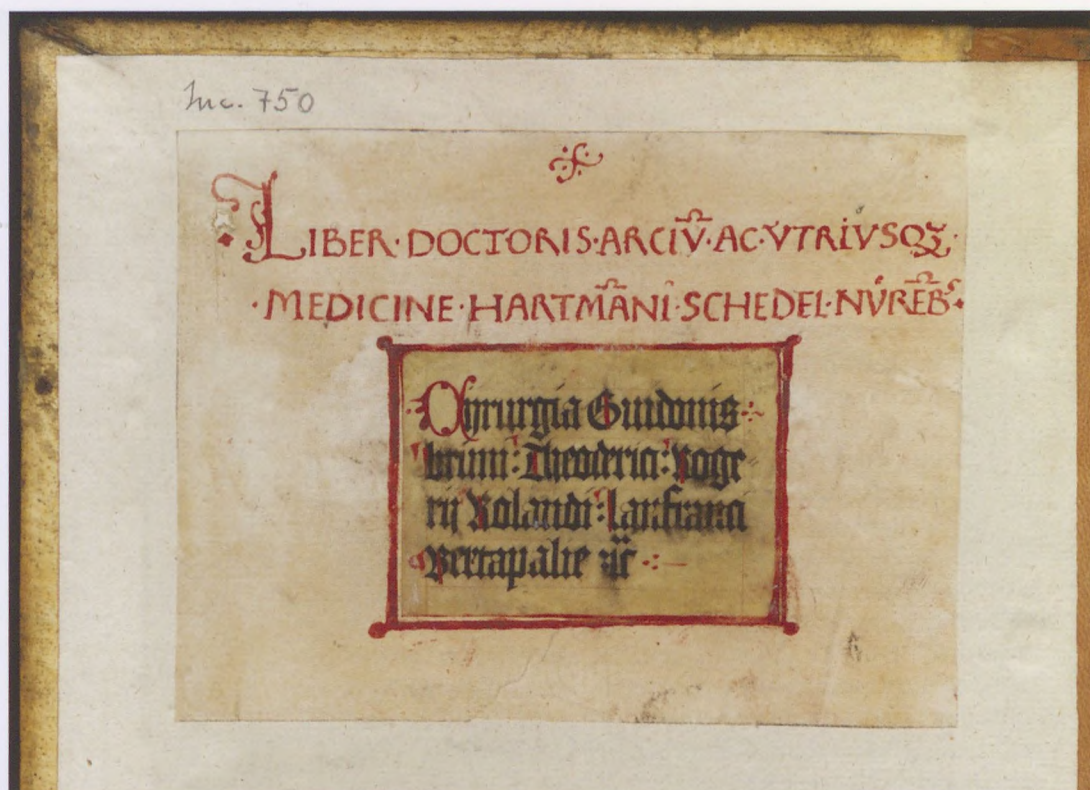

1a. [425] Inc. 750: Guido de Cauliaco: Chirurgia. Venezia, 1498.
 – Handwritten exlibris of Hartmann SCHEDEL
 pasted inside the upper cover

Interims = Nota.			
Herr Graf von Teleki		erhalten von M. Kupitsch	
Nro. 12.	von Matthäus Kupitsch in Wien.	fl.	kr.
		Conv. Mze.	
	Schedel, Liber Chronicarum fol.	8	..
	Münster, Cosmographie Universalis	14	..
am 14. / 11. 34. J. v. Kupitsch			

1b. [867.1] Inc.156: Schedel, Hartmann: Liber chronicarum. Augsburg, 1497.
 – A bill, dated 1834, to Count J. Teleki by Kupitsch,
 the antiquarian in Vienna

15

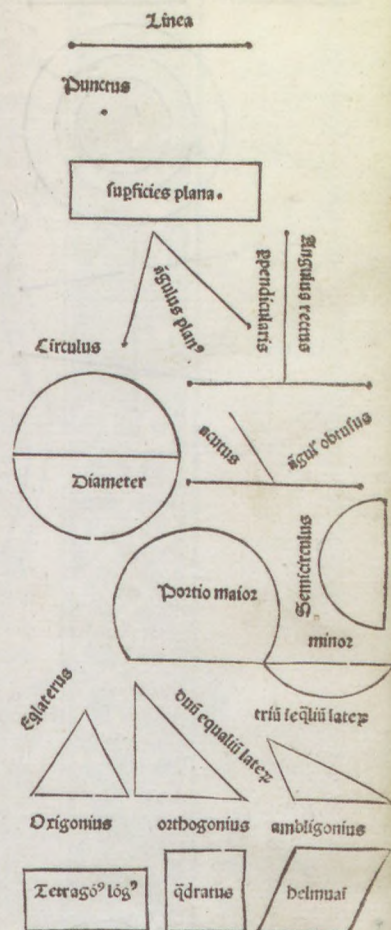
Incidit nup in manus nostras liber qdam: Qui Platonis atq; Aristotelis comparationem pollicebatur. Eū mox libenter auideq; amplexi: posthabitis ceteris rebus: incredibili desiderio legere orsi sumus. Sperabamus. n. fore: ut utriusq; philosophi: siue de rebus naturalibus: siue diuīs: siue his que ad mores pertinet: siue ad disserendi rationē: quā uocāt logicen: expositionē aliquā comparationēq; inueniremus. Quomodo inuicem duo summi uiri aut cōueniant aut discrepent: quibus id ratiōibus probetur: Et utrum prima an secūda substantia potior sit: quid apud Aristotelem materia & forma: quid apud Platonem magnum et paruum: quo pacto entelechia: motus quo per se anima mouetur conueniat: An forme aliquę separate sint: an prorsus inseparate. q; si separate sunt: utrū per se substēt: an in secūdis animi cōceptibus posite sint. Tū quomodo equiuoce: quō uniuoce ens de entibus predicetur. ut ratio illa diuidendi: quam Plato philosophie sepem appellat: idem cū demonstrandi scientia sit: ut diuersum. An mūdi hec compago ingenta atq; eterna: an genita fluxaq; sit: an uero et genita simul & ingenta atq; eterna: et quomō genita quomō ingenta tum hec: tū anima dici possit. Vtrū preterea deus ipsius substantie: an duntaxat motus naturalium rerum causa sit atq; opifex: Quicū ne simplicium corporum dici celū oporteat: an unum ex quattuor: quis preterea ultimus hominum finis censerī debeat: uirtus ne atq; honestū: an scientia contēplandi. His aliisq; huiusmodi summorum philosophorū opinionibus: ne in singulis immoremur: plenū fore librum existimabam. Hoc enim ueteres pleriq; tum greci tum latini fecere: Platonis alii: Alii Aristotelis ratiōibus fauentes: et hec qdem probātes: illa refellentes: Fuerūt etiāq; cōuenire inter sese duos philosophos sūmo ingenio nixi sūt ostēdere: ut apud grecos in plerisq; simplicius fecit: apud latinos facturum se pollicitus est Boetius: an impleuerit nescio: Nullum enī tale illius opus etate nostra uenit in lucem. Existimabā itaq; auctorem huius libri: quo sibi gloriam apud posteros cōpararet: et doctrinam suā ingeniumq; ostentaret: hoc idem fecisse: et uel consiliaffe inter sese duorum philosophorum opiniones: uel alteri

**Præclarissimus liber elementorum Euclidis perspi-
cuisime: in artem Geometrie incipit quâsoelicissime:**

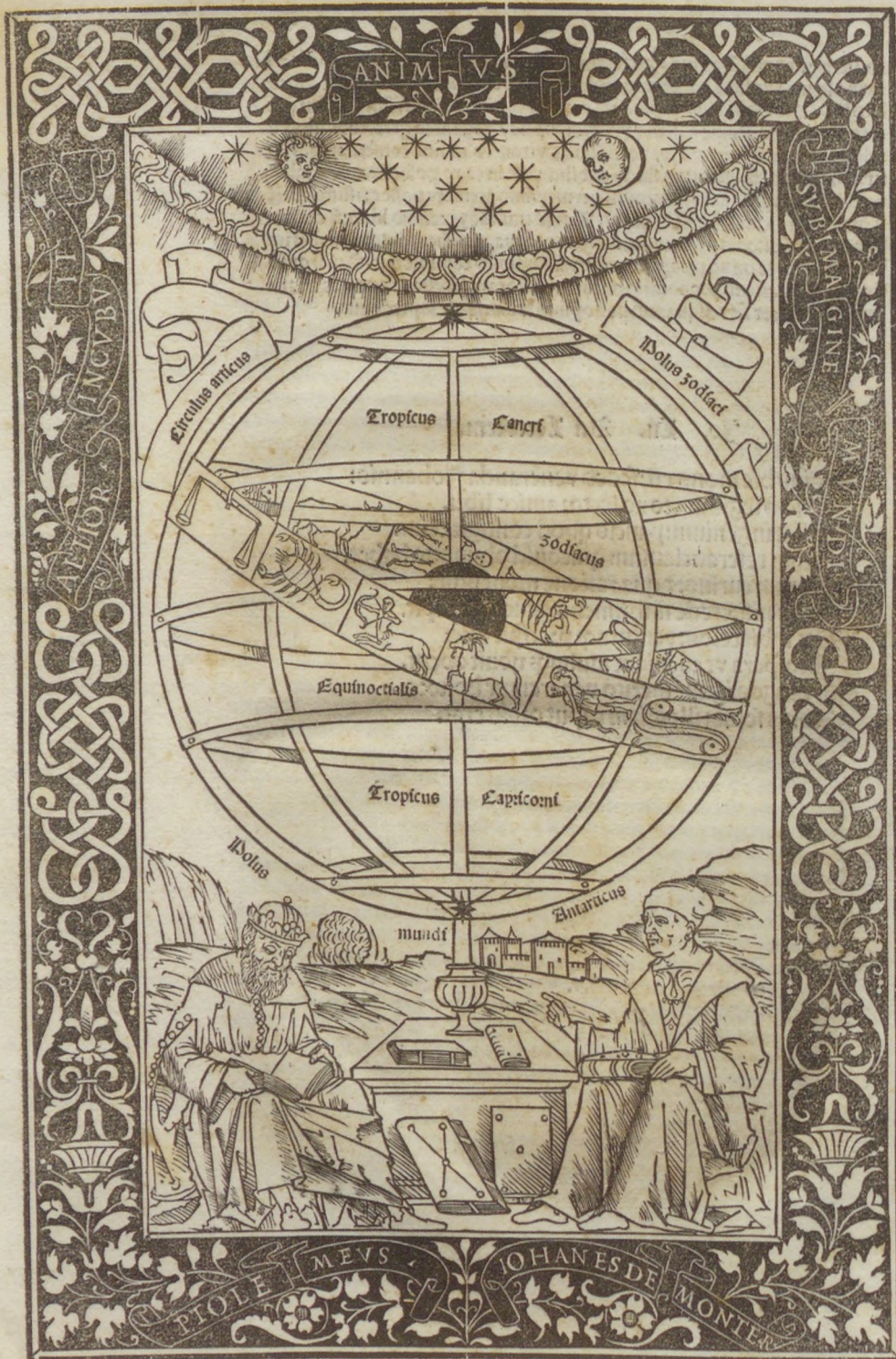
Punctus est cuius pars non est. **L**inea est
longitudo sine latitudine cuius quidē ex-
tremitates sunt duo puncta. **L**inea recta
est ab uno puncto ad aliū brevissima extē-
sio i extremates suas vtrūq; eorū reci-
piens. **S**up̄ficies est q̄ longitudine & lati-
tudine tñ h̄z: cuius termini quidē sūt lineæ.
Sup̄ficies plana est ab una linea ad a-
liā extēsiō i extremates suas recipiēs
Angulus planus est duarū linearū al-
ternus p̄tactus: quaz extēsiō ē sup̄ sup̄-
ficiē applicatioq; nō directā. **Q**uādo aut̄ angulum p̄tinet due
linee recte rectilineus angulus nōiā. **Q**uā recta linea sup̄ rectā
steterit duoq; anguli vtrōbq; fuerit eōles: eorū vterq; rectus erit
Lineaq; lineæ sup̄stās ei cui sup̄stat p̄pendicularis vocat̄. **A**n-
gulus vō qui recto maior ē obtusus dicit̄. **A**ngulus vō minor re-
cto acutus appellat̄. **T**erminus ē qd̄ vniūscuiusq; finis ē. **F**igura
ē q̄ terminō v̄l terminis p̄tinet̄. **C**irculus ē figura plana vna qd̄em li-
nea p̄tēta: q̄ circūferentiā nōiā: in cuius medio p̄tēt̄ ē: a quo oēs
linee recte ad circūferentiā exeūtes sibi inicez sūt equales. **E**t hic
quidē p̄tēt̄ cētū circuli dī. **D**iameter circuli ē linea recta que
sup̄ ei cētū trāsiens extremitatesq; suas circūferentiē applicans
circulū i duo media diuidit. **S**emicirculus ē figura plana dia-
metro circuli & medietate circūferentiē p̄tēta. **P**ortio circuli
ē figura plana recta linea & parte circūferentiē p̄tēta: semicircu-
lo quidē aut maior aut minor. **R**ectilinee figure sūt q̄ rectis li-
neis cōtinent̄ quarū quedā trilatera q̄ tribus rectis lineis: quedā
quadrilatera q̄ quatuor rectis lineis. qdā multilatera que pluribus
q; quatuor rectis lineis cōtinent̄. **F**igurarū trilaterarū: alia
est triangulus h̄is tria latera equalia. **A**lia triangulus duo h̄is
eq̄lia latera. **A**lia triangulus triū inequalium laterū. **M**ax iterū
alia est orthogoniū: vñ. i. rectum angulum habens. **A**lia ē am-
bligoniū aliquem obtusum angulum habens. **A**lia est oxigoni-
um: in qua tres anguli sunt acuti. **F**igurarū autē quadrilaterarū
Alia est q̄dratum quod est equilaterū atq; rectangulū. **A**lia est
rectragonū longū: q̄ est figura rectangula: sed equilatera non est.
Alia est belmuaym: que est equilatera: sed rectangula non est.

De principijs p se notis: & pmo de diffini-
tionibus earandem.

G. TELEKIEK
ALAFITVANYA

M. ACADEMIA
KONYVTARA

4. [834.2] Inc. 489: Regiomontanus: Epitome. Venezia, 1496. – Fol. 5b

I DE FALSA RELIGIONE

Agno et excellēti ingenio viri cū sese doctrine pe
nitē9 deidissent: quicq̃ laboris poterat impendi
cōceptis omnib9 publicis et priuatis actionib9.
ad inquirēde ueritatis studium cōtulerūt. existi
mātes multo esse p̃clarius humanaz diuinazq̃
re9 inuestigare ac scire rationē quā ltruedis opi

*in primis sapientis est propria
ueri inuestigatio.*

bi aut cumulādis honorib9 inxtere. Quib9 re9 qm̃ fragiles ter
reneq̃ sunt! et ad soli9 corporis ptinent cultū nemo melior! nemo
instior effici potest. Erant quidem illi ueritatis cognitione dignissi
mi quam scire tātope cupiuerūt atq; ita ut eam re9 omnib9 ante
ponerēt. Nam et abieciisse quosdā res familiares suas renuncias
se ymueris uoluptatib9 cōstat: ut solā nudāq̃ uirtutē! uidi expedi
tiq̃ seq̃rentur: tantū apud eos uirtutis nomē et auctoritas ualuit:
ut in ea omne summi boni p̃miū p̃dicarent. Sed neq̃ adepti sunt
id quod uolebāt: et operā simul atq; industriā perdidērūt: quia peri
tas id est arcanū summi dei qui fecit omnia ingenio ac p̃p̃riis non
potest sensib9 cōprehendi: alioquin nichil inter deū hominēq̃ dista
ret si cōsilia et dispositiones illius maiestatis eterne cogitatio. asse
retur humana. Quod quia fieri nō potuit ut hominē p̃ seipsum ra
tio diuina notesceret: non est passus hominē deus lumen sapientie
req̃rentem diutius oberrare: ac sine ullo laboris effectu uagari per
tenebras inextricabiles: aperuit oculos eius aliquando: et notione
ueritatis munus suū fecit: ut et humanā sapientiā nullā esse mōstra
ret: et errāt ac uago uia cōsequende immortalitatis ostenderet.

*in sapientis est ueri inquisitio
ut inuestigatio ut eam oib9
rebus anteponant.
De hiante hic intelligit.*

Vex quomā pauci utū hoc celesti beneficio ac munere: quod ob
uoluta in obscuro ueritas latet: eaq̃ uel cōtemptui doctis est: quia
idoneis assertorib9 eget: uel odio indoctis ob insitam sibi austerita
tem: qua natura hominū p̃clius in uicia pati non potest. Nā quia
uirtutib9 amaritudo p̃mixta est: uicia uero uoluptate condita sunt:
illa offēsi: hac delinā: ferunt in p̃ceps: ac bonoz specie falsi mala
p̃ bonis āspectunē succurrendū esse his errorib9 credidi ut et doc
ti ad uerā sapiā dirigant: et indocti ad uerā religiōē. Que p̃fessio
m̃to melior: utilior: gloriozor: putanda est q̃ illa oratoria in qua
diu uersari: nō ad uirtutē sed plane ad argutā maliciā iuuenes eru
diebam9. Cūto quippe nūc rectius de p̃ceptis celestib9 dissera
m9 q̃b9 ad cultū uere maiestatis mētes hominū instruere possim9
Nec tā de re9 huānis bene merei qui sciēciā bene dicēdi affert: q̃

*p̃uorbiū quid sit ueritas
q̃ astrologos
diferentia inter deū et hoīes*

*quam
fecit
hunc auctor lib
ut ordinauit*

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ ΘΥΡΣΙΣ Ἡ ὩΔὴ
Εἰδύλλιον Πρῶτον.
ΘΥΡΣΙΣ Ἡ ὩΔΗ.

Δύτ' ἡ φιδύεσσι καὶ ἀπὶ
τῆς αἰπὸς λετῆρας
Ἄπ' τῆς παλαιᾶς μελίσ-
σεται· ἀδὴν δὲ καὶ τὸ
Συείσδεις μετὰ πάντα τὸ δά-
τερον ἄθλον ἀπρίστῃ.
Αἶκα τὴν Θ' ἔλκετορ ἀνὸν Ἰά-
σον· αἶμα τὸ λαφῆν.

Αἶμα δ' αἶμα λαβὴ τῆνος γέρας· ἐς τὴν κατὰ ἑξῆς
Ἄχμαρος, χιμαρῶν ἡ καλὸν κρῆς ἐσεκἀμέλξης
Αἶ· Ἄθρον ὦ πριμὰν τὸ τῶν μέλος ἡ τὸ κατὰ χεῖρ
Τῆν αἰπὸς πᾶς πῆρας κατὰ λείβε' ὑψόθεν ὕδωρ.
Αἶκα τὰ μῶσαι τὰν οἱ ἰδαδῶρον ἀγρονται·
Ἀρνα τὸ σακίταν λαφῆν γέρας· αἰδὲ καὶ ῥέσκη
Τῆναις ἄρνα λαμῆν· τὸ δὲ τὰν οἶν ὕσερον ἀξέει.

Θ· Λῆς πρὶ τῶν νυμφᾶν λῆς αἰτῶν τῆδε κατὰ ζῆας
Ὡς τὸ κατὰ τῆς τοῦτο γέλωτο φορᾶτε μνῆκαι,
Συείσδεις, πᾶς δ' αἶτας ἐγὼν ἐν τῷδε νομοδῶ;

Αἶ· Οὐδέ μιν ὦ πριμὰν τὸ μεσαμβρεῖν, ὅθ' ἐμιν ἀμῆ
Συείσδεις· τὸν πᾶνα δευδίκαστος· ἡ γὰρ αἰπὸς πῆρας
Τὰρ ἰκαλεμακῶς ἀμπαύεται ἐντίτῃ πικρὸς
Καὶ οἱ αἰεθριμεῖα χολὰ ποτὶ ξινὶ κάθηται.
Ἀλλὰ τὸ γὰρ δὴ θύρσι πᾶσα φνιδος ἀλγὲ αἰεδε
Καὶ πρὸς βωκολικᾶς ὡς τὸ πλέον ἴκεο μῶστος.

A · A 11

Dulce tenet carmen nobis dūmne poeta,

*1° λέγος 1° λέγος μιν.
Ἀγνῆς γὰρ ῥαπῆαι
τὴν πρᾶν*

μνῆκαι

1° καὶ πρὸς βωκολικᾶς

21
ALEXANDRI CORTESII DE LAV-
DIBVS MATTHIAE CORVIN. RE-
GIS HVNG. AC BOHEM. LIBER PRI-
MVS.

GLIACAS ALII FLAMMAS THE
BANAQVE FRATRVM

Bella: & iasoniis insignē heroib⁹ argo
Aemathiā rabiem: & carthaginis arma cruētæ
Priscaq; pierio referant miracula cantu
At nos magnanīmū canimus quē suspicit ætas
Nostra ducem: summo coelū qui uertice uiuus
Tangit & etherias fama petit arduus arces
Sed sine te nunq̃ tenues ad carmina tanto
Subsistant uires oneri: tu numine toto
Dexter ades: da mœoniam tua facta canenti
Matthia Coruine chelyn: si delphica parent !
Templa tibi: sentitq; frequens tua nōia cirrha
Si musæ coluere: tuo si tempore solus
Carmīnib⁹ tu digna facis quæ nulla uetustas:
Deleat annorūq; graui/situs obruat æuo
Quāq̃ absens tanto rerum splendore tuarū
Excitor: assensu laudū procul omnia plaudūt:
Fortunæ momenta tuæ: neq; clarius axe:

Die achbryndvertzigist figur

8. [391.2] Inc. 740: Fridolin, Stephan: Schatzbehalter. Nürnberg, 1491.
— Fol. 98a (r₂), fig. 48: Jesus calms the sea (Matthew 8:23-27)

Titulus ix. de p̄stātino ma-
gno imperatore.

¶ Capitulum primum

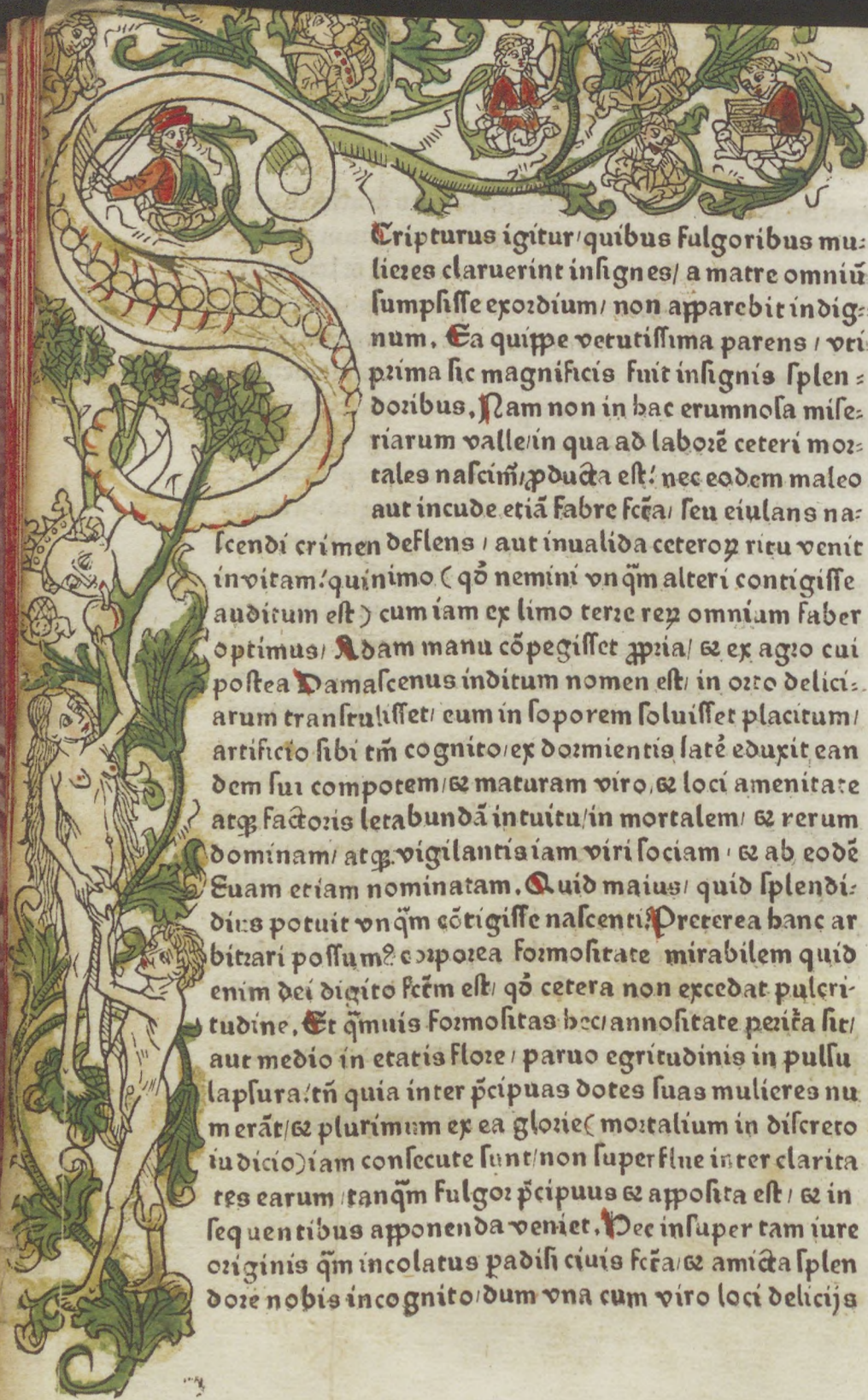
Constantinus igit̃ defuncto
eius patre cōstantio impe-

rare cepit. Anno dñi. cccij. Ab initio vero mundi quater millesimo ducentesimo lxxij. fm̄ minore cōputatione. fm̄ maiore vero quinquies millesimo. ccccviij. Et impauit a morte patris annis. lxxij. P̄ septē annis anteq̃ marentium ab imperio deturbaret imperauit in gallia. Fuit aut̃ p̄stantinus vt refert Iaco. de col. p̄mo imperij tpe opti mis principibz compandus. nā innumere in illo ai corpō riqz votes atqz virtutes fuere. Erat militaris glorie appetitissimus. cui in bellis sem̄ p̄sp̄era fortuna fuit. verum ita vt non suparet indultū. Cuiuslibet aut̃ artibz et studiis liberalibz deditus. Erat p̄terea affectator iusti amoris. quē sibi 7 liberalitate 7 affabilitate quesuit. Et sicut i nō nullis amicis dubius ita in reliquis egregius. nihil occasio nis p̄mittens quo eos opulētiore clariorēqz p̄staret. ¶ Cum igit̃ p̄stantinus amabilis cunctis formidabilisqz imperaret in galliis. senatus p̄p̄tuz romanus marentij im pietatem sceleratqz vltro tolerare non possent. p̄stantinus p̄ nuncios euocant. vt patris sui memor romane reipubl̄ ce subueniat. atqz ciues suos de potestate tāmmanissime belue eruat. Qui aio magnus. et oia efficere nitens q̃ animo p̄parasset. et simul principatū totius orbis affectans: hoc cille bellū p̄tra marentij suscipere decreuit cum lici nio collega: qui tunc apud byspanias impabat. In q̃ con gressu signo crucis sibi oñso. quo vinceret marentij cū ex ercitu eius deuicit: submersum i fluiū apud pontē milui vt dictū est s̄. Qui vrbē ingressus susceptus est a cunctis cū magna gloria: ei⁹ est arcus eiectus. Et h̄ adhuc ydo latra necdū in chris̄to regeneratus p̄ baptismū. rebo i vrbē cū licio compositis. vna finia statuerunt legē in qua deuz ch̄stianoz plenissimis laudibz p̄secuti sunt: 7 totius vir tutis ei⁹ auctorē atqz opis et ipsū de tyranno marentio p̄stitisse victoriā. 7 ideo ab vniuersis huic venerationē cul tumqz deferendū esse censēbat. Deinde vt dictū est sup̄. maximinus qui impabat in oriēte. veniens p̄tra lici nio: ab eo deuictus 7 rebellatus est a licio. Post p̄uersionē au tem p̄stantini 7 baptismū. motus lici nius zelo inuidie p̄tra p̄stantinū. perrexit p̄tra ei⁹ in p̄siliū. 7 deuictus licio: plu ries: demū captus decapitatus est. Deiecto aut̃ licio atqz oī memoria tyrannice dominationis ablata. soliditatē ro mani regni solus cōstantinus obtinuit. Et tres filij fuerūt Constantinus. Constantius. 7 Constantin⁹. Fuit 7 ei filia cō-

stantia nomine. ¶ Tunc h̄o status reipublice equali mo deratōe 7 censura dignissima romani nois habebat. Ec clesiāqz vero gloriā incredibili memoratu est quāto impa tois religiosi studio adoleuerit. quantaqz eius cura etia⁹ erga sumptū indigentū fuerit. Intantū vero p̄sentium rez bonitas 7 tranquillitas obtinebat. vt obliuionē p̄tere ritor̄ pareret malo. Edictis namqz frequentibz p̄ omne locū positis. non solū tyrannicas aduersus ch̄stianos de pulerat leges: verū etiam 7 p̄uilegia plurima ecclesijs ac summos honores sacerdotibz retulit. deo 7 hominibz val de carus. Quantōqz se deo humiliter subiiciebat. tanto il li deus amplius ad vota cuncta subdebat. vñ 7 diuino au xilio frer⁹. armatas 7 gothos p̄los barbaros aggressus: mirabili virtute multis p̄silijs victos p̄domuit. Calatē deinde tyrannū nouis rebz studentē apud cyp̄. vno p̄lo ad interemptionē oppressit. ¶ Insup̄ 7 scitis: viro fortissi mo gallicano sui exercitus duce diuina virtute compesca it. Hec enī inmanissima natio se in romanū solum effun dens: cede. rapinis. incendio non solū romanor̄ p̄uinci as inuaserat: sed et romanū exercitum cum gallicano tunc gentili pulsum obsederant. Sed suasu sanctoz iohannis 7 pauli qui secū erant. facto voto q̃ se ch̄stianū faceret si incolumi exercitu ad augustū victorē rediret tanta subito mutatio facta est. vt barbari qui 7 virtute 7 numero p̄sta bant 7 p̄elio superiores erant: angelo ei⁹ associatē q̃ appa ruerat. p̄tra opinionem omnū se suāqz gallicano sderet. Qui cū victoria reuersus baptismū deuotissime suscepit.

Gelasius papa de sil. C. S. I.

uestri pape gestis sic ait. vii. c. x. Gaeta romana. Act̃ bea ti siluestri apostolice sedis p̄sulis. Licet eius qui scripse rit nomen ignoremus. a multis tñ in vrbē romana legi co gnouimus: 7 p̄ antiquorū multe in hoc imitantē ecclesie. Siluester a matre re 7 noie iusta genitus. a cirino p̄sbi te ro erudit⁹: hospitālitatē summo p̄e exercebat. Timothe us aut̃ quidā ch̄stianus ab eo in hospitium suscipit. qui ob persecutionē ab alijs vitabatur. Hic post annū cotonā est affectus martyrij: dum predicaret p̄stantissime fides ch̄risti. Putans vero tarquinius p̄fectus timotheū mul tis abundasse diuitijs. eas a siluestro eripit. Inferēs mi nas mortis. Sed cū vere timotheū huiusmōdi diuitias nō habuisse comperuit. Siluestri ydolis immolare p̄cepit: alioquin in crastinū diuersa reciperet genera tormentorū. Cui siluester. Stulte hac nocte morieris 7 sempiterna tor menta recipies: 7 velis nolis rez esse deū quē colimus re cognosces. Siluester igit̃ carceri tradit. et tarquinius ad prandiu⁹ inuitat. Dū q̃ comederet os p̄scis in ei⁹ guttur sic versat. vt nlla rōne rejicere potuerit vel glutire. Sicqz media nocte defunct⁹ ad tumulū cū luctu ducit⁹: 7 Silue ster cū gaudio a carcere liberat⁹. qui nō solū a ch̄stianis s̄ etiā a paganis miro diligebat affectu. Erat enim aspectu angelic⁹. sermone nitidus. integer corpe. sanctus ope. cō silio magnus. fide catholicus. spe patiētissimus. charita te diffusus. ¶ Doctus igit̃ ep̄o romane vrb̄ melchiae: siluester ab oī plebe plurimū renitēs in summū pontifice ē electus. Hic oīm orphanor̄. viduar̄. 7 pauperū nomia in matricula scripta habebat: 7 oibz necessaria p̄uidebat. Hic quartū 7 sextū diem 7 sabbatū ieiunijs instituit ob seruandū: quintū vero quasi dñicū celebrādū. greci vero ch̄stianis dicētibz sabbatū quinto die poti⁹ celebrandū. Rūdit s̄ fieri nō debere: 7 q̃ s̄ est traditionis aplice: 7 q̃ dñice debet sepulture. Greci vero dicebāt vñ est sabbatū sepulture in q̃ semel in anno 7 ieiuniū excolēdū. Qui bus siluester. Sicut oīs dies dñicus resurrectionis gloriā: sic omne sabbatū decoratū dñica sepultura. Jgr̄ s̄ sabbatū acq̃uiescunt: s̄ de quinta feria sepementē p̄tendūt: asse rentes nō debere ch̄stianor̄ solēnitatibz sociari. Silue ster aut̃ eius dignitatē p̄cipue in tribz oñdit. Qm̄ hac die dñs in celos ascēdit. 7 corpus 7 sanguis sui sacramentū

Scripturus igitur / quibus fulgoribus mu-
lieres claruerint insignes / a matre omniū
sumplisse exordium / non apparebit indig-
num. **E**a quippe vetutissima parens / pri-
ma sic magnificis fuit insignis splen-
doribus. **N**am non in hac erumnosa mise-
riarum valle / in qua ad laborē ceteri mor-
tales nascimur / pducta est / nec eodem maleo
aut incude etiā fabre scēa / seu eiulans na-
scendi crimen deflens / aut inualida ceterorū ritu venit
in vitam / quinimo (qđ nemini vnq̄m alteri contigisse
audicum est) cum iam ex limo terre rex omnium faber
optimus / **A**dā manu cōpegisset ppria / & ex agro cui
postea **D**amascenus inditum nomen est / in orto delici-
arum transulisset / eum in soporem soluisset placitum /
artificio sibi tm̄ cognito / ex dormientis latē eduxit ean-
dem sui compotem / & maturam viro / & loci amenitate
atq; factoris letabundā intuitu / in mortalem / & rerum
dominam / atq; vigilantia iam viri sociam / & ab eodē
Euam etiam nominatam. **Q**uid maius / quid splendi-
dus potuit vnq̄m cōtigisse nascenti. **P**rererea hanc ar-
bitrari possumus corporea formositate mirabilem quid
enim dei digito scēm est / qđ cetera non excedat puleri-
tudine. **E**t q̄muis formositas hec / annositate perita sit /
aut medio in etatis flore / paruo egritudinis in pullu
lapsura / tm̄ quia inter p̄cipuas dotes suas mulieres nu-
merāt / & plurimum ex ea glorie mortalium in discreto
iudicio iam consecute sunt / non superflue inter clarita-
tes earum / tanq̄m fulgor p̄cipuus & apposita est / & in
sequentibus apponenda veniet. **N**ec insuper tam iure
originis q̄m incolatus paradisi ciuis scēa / & amicta splen-
dore nobis incognito / dum vna cum viro loci delicijs

VM PER MVLTA SINT LITTERARVM

studia Hemite princeps quę summum & decus & ornamentum clavis hominibus asserere possunt: tum maxime histore iocunda cognitio: his potissimum uiris qui quę admodum tu altis in rebus uersari uolunt summopere peroptanda mihi uideri solet. Nam ea institutio quę ad rectam uiuendi rationem pertinet: & si nunq̃ satis digne laudari coli atq̃ complecti possit: mirum tamē in modū ad bene uiuendum conducere arbitror: si cum ipsa fuerit

maximarū rerū ac hominū coniuncta notitia. Illa enim leges & instituta uite: hęc faces quasdam comparat & stimulos ad uirtutem. Q̃ si tantum momēti ac uirū ad res magnas glorie desiderū habere creditur ut lacedemonii ab his pueris quos neq̃ laudibus effert: neq̃ ignominia affici cognouissent: nil magna laude dignū expectandum esse censerent. Quis dubitat clarissimorum hominum gestis ac maximarum rerum recordatione nobilis presertim animos ad glorię ad immortalitatis studiū uehementer accendi. Sic homerus cuius in omni re amplissima est auctoritas grauissimūq̃ iudiciū mortalium mentes: non preceptis: non institutis non disputationibus: sed rebus gestis & insignium uirorum moribus ad capescendam uirtutem facilius concitare sperauit. Ac eius preterea libri quorū quedā tantum fragmenta per gręciam sparsa diuagabantur apud Reophileti posteros ab licurgo comperti: tunc primum ad grecos homines delati sunt. Neq̃ hoc in loco alienam iudico preceptoris nostri. Guarini eruditissimi uiri sententiā qua dicere solet in instituendis hominum moribus imitandos esse pictores qui non modo uerbis aut preceptis novos suarum rerum discipulos: uerum etiam prestatissimis sibi propositis imaginibus erudire cōtendūt. Videtur enim uelut speculū esse histore ubi humane uite leges clare conspiciuntur & animus ea perinde ac face quadam ad optimarum artium cultum accenditur. Ac si uolumus & aliam quoq̃ uim histore contemplari utdebimus: eam haud mediocrem & in consuetudo auctoritatem & in agendo prudentiam comparare. Si enim res ueteres: si nouas pariter memoria repetamus: reperiemus opulentissimas ciuitates opulentissimos populos: amplissima deniq̃ regna precipuo senum creuisse: floruisse: constitisse consilio. Licurgus ille uir diuinus apollinis oraculo iudicatus cum Lacedemonios multis legibus clarissime instituisset: tū platonis iudicio in primis laudata est triginta: ut Aristoteli aut fere omnibus placuit octo & uiginti seniorū illa conscriptio: qua potissimum reipu. amplitudo aucta diu perseuerauit. Cum itaq̃ senes etate mala confecti in paulo hebetius tardiusculūq̃ sint prolapsi ingenium solam multarum rerum experiētiā atq̃ usum: tantum sibi prudentię tantū auctoritatis uideo prestuisse: quare cogitanti mihi quonam pacto iuuenes: aut prestare senibus: aut saltem equari queant per quā maxime id fieri posse historiarū cognitione uideri solet. Nam cum acutus sit in eis ingenium atq̃ flagrantius: & uirum robustas integrior: quę in exequendis consiliis perutilis semper nōnunq̃ necessaria iudicatur. Non equidem uideo cur senes eis anteponamus si etiam ad perdiscendum illustrum uirorum maximarūq̃ ciuitatum res gestas: artes: consilia

DE AMPHITEATRO EPIGRAMMA PRIMVM

Cicero
Metellus

Strabo

Asinius

Martialis
Plautus

Solon
Dioge. la.

BARBARA PYRAMIDVM. Blanditur Domitiano
quod Amphitheatrum eius praelara totius orbis adifi-
cia operis magnitudine superet. BARBARA. Fera
inculta moribus. Barbari ab initio dicti sunt factio no-
mine: qui dure: atq; aspere loquebantur: quemadmodum
Blesos etiam balbosq; dicimus: q; lingua impediti sunt.
Vnde balbutire est cum quadam linguae confusione trepi-
dare. Cicero. Me quidem autore etiam Peripatetici: vete-
resq; Academici balbutire aliquando definat. Metellum
Pontificem adeo impedita: ac balbutientis linguae fuisse
tradit: vt multis mensibus fatigatus: tortusq; fuerit dum
meditatur in dedicanda aede opifere dicere. Simus quip-
pe: vt Strabo inquit: ad confingenda cognata rebus vo-
cabula ingenio: qualia sunt murmur: clangor: strepitus: crepitus: & similia. Sed quemad-
modum ex iis multa iam proprie proferuntur: ita hoc vocabulum Barbarus: quous a princi-
pio cum tantum significaret: qui crasse loquebatur. Nunc tamen ad eos omnes translatum
est: qui non sunt Graeci: aut Latini. qd ii mitiorem linguam habeant: ac magis cultam. Quin
et iter hos sigs non recte proferat: barbare loqui dicitur. Vnde fit Barbarismus: qui diffi-
nitus vna pars orationis enunciatione: vel scripto corrupta: & a Poetis Metaplasmus vo-
catur. Differtq; a solœcismo: q; ab Asinio capitone diffinitur: impar & inconueniens com-
positura partium orationis. A nostris Imparilitas a vetustioribus latinis Scribigo diceba-
tur: a versura: & prauitate tortuosa orationis tanq; strebigo quadam: siquidem σρεβλῶ
apud graecos torqueo ac deprauo significat. Vnde & scriblita appellata est: qd in circuitu
adrectis modum torqueretur: hoc solū differens a placenta: quod sine melle coquebatur: &
feruentissima edi solebat. Martialis. Circumlata diu mensis scriblita secundis. Vrebat ni-
mio saeva calore manus. Plautus. Dum ludi fiunt in Popina pedissequi Irruptionē facite.
Nunc dum occasio est: Nunc dum scriblite aestuant: occurrite. Veteres & Latini & Graeci
non solœcismū barbarismūq; dixerunt: sed βάρβαρον: σόλοικονq; hoc est barbarum
ac solœcum. Solœci aut nomen a Solone deductum. Laertius Diogenes testatur: q; cum in
Cilicia urbem a suo nomine Solœn condidisset: pauci ex Atheniensibus: quos in ea reliquit:
non multo interiecto tempore. Corrupto patrio sermone inconuenienti partium stru-
ctura loqui coeperunt. Quapropter q; eo vitio aliqui vterentur: dicti sunt σόλοικῶν: hoc ē
Solœcissare. A poetis Solœcismus pro errore methaphorice capis. Iuena. Solœcismum
liccat fecisse marito. Martia. Sape solœcismum mentula nostra facit. Maiores nostri non
Barbare: sed rustice loqui dicebant. Quapropter Barbarismi vocabulo nemo ante Augusti
aetatem vsus fuit: Graeci a principio omnes se solis exceptis barbaros dici voluere.
Per methaphoram quoq; barbari dicuntur illiterati: malis moribus: feri: crudeles. A barba
ro fit barbaricus: eiusdem pene significatiois. Apuleius. Feris ac barbaricis moribus. Et Bar-
baries inciuilitas: incultus feritas. Et Barbaricu neutro genere. Clamor exercitus: q; eo voci
ferandi genere Barbari vtantur. Stulte quidam Barbari hinc deductam putant: quod eam
barbari plangam ferre consueuerunt. Barba enim primogenium nomen est: & tam de ho-
minibus q; de brutis: atq; etiam inanimatis vtroq; numero dicitur. Nam quod scribit Senni-
us. Barbam hominum: barbas brutorū esse falsum est. Ply. Hircorū si mulceatur barba: mi-
tior est: eadem p̄cisa non abire eos tradunt in alienum gregem. Idem. Pisces: qui nulli dicū-
tur barba gemina insigniuntur inferiori labro. Idem. Tragopagus dicta: quod barbula ha-
beat ad hircinae barbae similitudinem. Haec herba est: qua in acetariis vtimur. Vulgo barba
petrae appellant. In gallia transpadana barbula hircina dicitur ad græcorum similitudinē

Barbarus
Blesus
Balbus
Balbutire

Barbare
Barbarismus
Metaplasmus
Solœcismus
Imparilitas
Scribigo

Barbarus
Solœcus

Solœcissare
Rustice loqui

Barbaricus
Barbaries
Barbaricum
Barba
Barba

Tragopagus

13. [499.2] Ráth F 1456: Jacobus Philippus de Bergamo: *De claris mulieribus*. Ferrara, 1497.
 – Fol. 1b: The author presents his work to
 Beatrice, Consort of King Matthias (Corvinus)

14. [653.2] Inc. 1018: Missale Strigoniense. Venezia, 1498. – Hungarian Renaissance leather binding

T igitur cle
mentissime
pater per ie
sum christū
filiū tuū do
minū nostrū
supplices rogamus ac pe
tim⁹: vti accepta habeas
et benedicas hec do **†**na:
hec mu **†** nera: hec san
cta sacri **†** ficia illibata:
In primis que tibi offeri
mus pro ecclia tua scā ca
tholica quā pacificare: cu
stodire: adunare et regere
digneris toto orbe terrarū
vna cū famulo tuo papa
nro: **M**: et archiepo nro **M**:
et rege nro **M**: et oīb⁹ ortho
doris: atq; catholice et a
plice fidei cltorib⁹. **Hic re
citantur nomina viuorū**
Memento dñe famu
lorū famularūq; tua
rum: **M**: et oīūz circūstan
tium quorūz tibi fides co
gnita est et nota deuotio:
pro quibus tibi offerim⁹:
vel qui tibi offerūt hoc sa
crificiū laudis pro se suis
q; oībus: pro redemptio
ne animarū suarūz pro

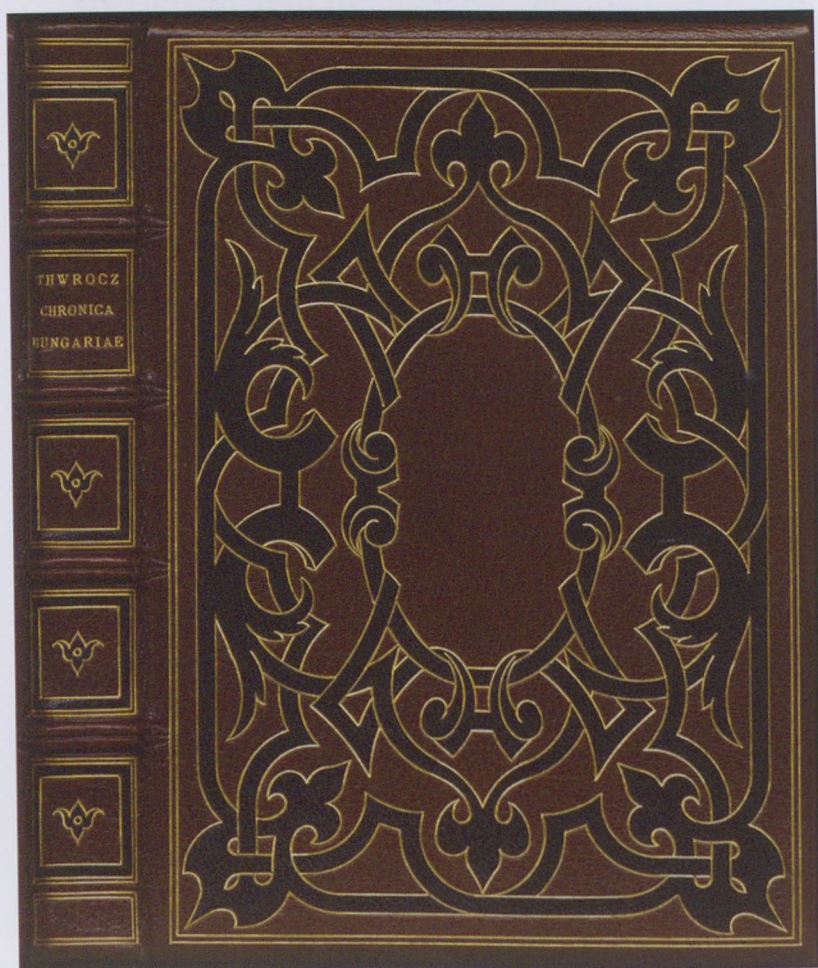
spes salutis et incolumita
tis sue: tibi q; reddunt vo
ta sua eterno deo viuo et
vero. **Infra actionem.**

Ommunicantes et
memoriā venerātes:
In primis gloriose semp
q; virginis marie geni
tricis dei et dñi nostri iesu
christi: **S**ed et beatorūz
apostolorū ac martyz tu
orū: **P**etri **P**auli **A**ndree:
Jacobi: **J**ohis: **T**home:
Jacobi: **P**hilippi: **B**ar
tholomei: **M**atthei: **S**i
monis et **T**hadei: **L**in cle
ti: **C**lemētis **S**ixti: **C**orne
lii **C**ypriani: **L**aurētii: **S**i
sogoni: **J**ohānis et **P**au
li: **T**osme et **D**amiani: et
omniū sāctorū tuorū quo
rū meritis precibusq; cō
cedas: vt in omnibus pro
tectōis tue muniamur au
xilio: **P**er eundē christū.

Hic inclinet se.
Hanc igitur oblatio
nem seruitutis nostre: sed
et cuncte familie tue: que
sumus domine vt placā
tus accipias: **D**iesq; no
stros ī tua pace disponas

16a. [959.2] Inc. 451: Thuróczy, János: *Chronica Hungarorum*. Brno, 20. Mart. 1488.
– Fol. 1b: woodcut of the arrival of the Hungarians

16b. [960.5] Ráth 1044: Thuróczy, János: *Chronica Hungarorum*.
Augsburg, 3. Jun. 1488.
– The leather binding made by
Marius Michel (Paris)